

спосіб), найчастіше ж уживається слово «утілення» і в такому ж сенсі конкретизація (архетипів). Це дозволяє нам говорити про образний ряд казок з літературознавчої і психоаналітичної точки зору одночасно. Якщо архетипи – це змісти, які проступають лише коли реалізуються в конкретних образах, якщо, з іншого боку, архетипи – це порожні форми, які весь час наповнюються, то важливо розрізняти, в які саме образи втілюються архетипи. І розрізняти треба найперше символи, алегорії й метафори. У казці персонажі переважно алегоричні: це архетипи, утілені в антропоморфні, але позбавлені життєвої індивідуалізації і конкретики (навіть імена відсутні) образи. До алегоричних слід віднести також зооморфні образи: тварини, які розмовляють, є тваринами лише частково, вони утілюють якісь психічні процеси чи проблеми. Речі у казці відповідають реальним речам, але наділяються надзвичайними якостями. Якщо вони набувають автономної здатності діяти, то теж є алегоріями: варіації рогу достатку, алегорія бажання, яке виконується без зусиль і обмежень. Деталі у казці переважно символічні, бо якщо вони потрапляють в оповідь (казка ощадливо відбирає деталі, які мають життєву достовірність), то вже мусять на щось натякати. Дія казки, фабульна історія, – це заміщена (метафорична) історія, яка відбувається у вигаданому просторі і часі, з максимально узагальненими персонажами. Алегорія, символ і метафора дозволяють архетипам знову і знову промовляти до людини захопливою і повчальною мовою казки.

АНТРОПОНІМИ У ПОЕТОНІМОСФЕРІ ФРАНКОФОННОЇ ПІСЕННОЇ ПОЕЗІЇ

Музейник І. В. (м. Харків)

Ономастика протягом більш ніж двох тисячоліть є об'єктом дослідження численних лінгвістів. Але ж одностайної думки щодо лексико-семантичного статусу власних імен лінгвісти так і не спромоглися досягнути. Основні розбіжності полягають у тому, що, протиставляючи власні та прозивні імена, одні науковці вважають власні імена асемантичними, інші ж вважають, що власні

імена не є позбавленими лексичного значення. Найбільш слушним з нашої точки зору є функціональний підхід, за яким власні імена є асемантичними в мові, але набувають значення в мовленні та художніх творах.

В останні роки у сучасній ономастиці значно підвищився інтерес до дослідження лексико-семантичного та функціонального аспекту поетонімів у художніх творах та зокрема у пісенній поезії. Окрім функції прямої номінації поетоніми стають „семантично насиченими одиницями поетичного тексту” [2, с. 245]. При зіставленні поетичного та реального антропонімікону у франкофонних пісенних текстах звичайні власні особові імена, або ж антропоніми, які в реальному житті в жодному разі не позначають конкретну людину, в пісенному тексті перетворюються на поетоніми і починають виконувати насамперед індивідуалізаційну функцію, набуваючи характерні саме для носія цього імені, про якого йдеться в тій чи іншій пісні, індивідуальні особливості. Перед слухачами постають особистості зі своїм внутрішнім світом, рисами характеру, слухачі починають співчувати їх життєвим негараздам, або ж ставитися до них з іронією.

Значною мірою представлені у поетонімосфері франкофонної пісні і прецедентні антропоніми реальних осіб, тобто такі, які „добре відомі всім представникам національно-лінгво-культурного співтовариства, (які мають надособовий характер)” та „актуальні в когнітивному (пізнавальному та емоційному) плані” [1, с. 44]. Прецедентні антропоетоніми представлені у пісенних текстах як іменами реальних осіб, так і іменами літературних персонажів, іменами кіногероїв, міфологічними прецедентними іменами, а також теонімами та біблійними антропонімами.

Слід також зазначити, що функціональна роль антропоетонімів у поетонімосфері полягає, крім вищезгаданої індивідуалізаційної, у виконанні таких функцій як емоційно-експресивної, аксіологічної, інтертекстуальної, текстоутворюючої та прагматичної.

ЛІТЕРАТУРА

1. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика и лінгвокультуро́логия. Курс лекцій / В. В. Красных. – М. : Гнозис, 2002. – 284 с.
2. Петрова Л. П. Про інтелектуальний потенціал деяких міфічних імен у поезії Ліни Костенко // Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. пр. – Харків : ХДПУ, 1998. – Вип. 1. – С. 245–253.

ГЕНОЛОГІЧНА СПЕЦИФІКА ВІРШОВАНОГО ПОСЛАННЯ

Назарець В. М. (м. Рівне)

В сучасному літературознавстві питання генологічної специфіки жанру поетичного послання належать до числа дискусійних.

Узагальнюючи спектр проблем, порушених сучасними літературознавцями, можна виокремити два найбільш дискусійних питання жанрової теорії послання, як-от: 1) питання родової належності послання; 2) жанрової специфіки послання. Мета дослідження полягає в систематизації та узагальненні теоретичних рефлексій жанру послання в працях літературознавців ХІХ – ХХ століть.

З урахуванням моментів єдності та розбіжності в теоретичних підходах різних дослідників до побудови типологічної моделі жанрової організації послання можна назвати такі домінантні ознаки жанру, як: 1) актуалізована у творі ситуація адресованості, настанови на діалог між автором (адресантом) та його адресатом; 2) обов'язкова згадка в тексті твору про обох учасників діалогу, тобто і його відправника, й отримувача; 3) наявна у тексті специфічна комунікативна організація, розрахована на опосередкованість сприйняття змісту, адресованого потенційному адресату, відтак (через неможливість реального спілкування у фактичному часі) реалізована у вигляді уявного діалогу, який імітує безпосереднє, живе спілкування; 4) наявність у тексті (найчастіше у його заголовку) вказівок на пряму або приховану адресацію; 5) композиційна побудова тексту з опорою на використання форм «зверненого слова».

Водночас, у ході визначення жанрових ознак послання слід пам'ятати, що як знаки певної літературної традиції, їх не можна вважати канонічними, раз і